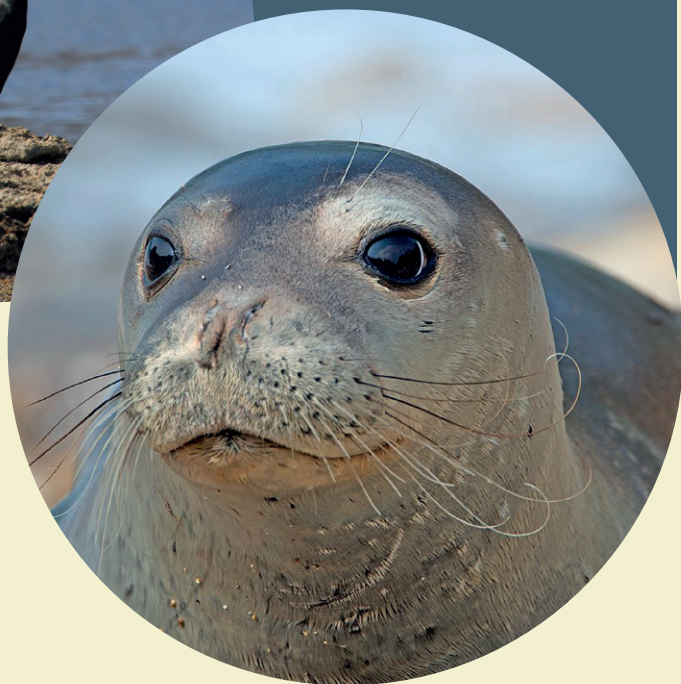

LIFE
ANDROS PARK

Εκλαϊκευμένη Αναφορά

Διατήρηση των ειδών και οικοτόπων
προτεραιότητας της προστατευόμενης
περιοχής της Άνδρου με την ενσωμάτωση
κοινωνικοοικονομικών παραμέτρων

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Τίτλος έργου: Διατήρηση των ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας της προστατευόμενης περιοχής της Άνδρου με την ενσωμάτωση κοινωνικοοικονομικών παραμέτρων

Ακρωνύμιο: LIFE Andros Park – LIFE16 NAT/GR/000606

Περίοδος υλοποίησης: 01/09/2017 – 30/09/2022

Συντονιστής: Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εταίροι:

Δήμος Άνδρου

Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «ΔΗΜΗΤΡΑ»

Καϊρείος Βιβλιοθήκη

Fundación CBD para la conservación de la Biodiversidad y su Habitat

ΜΟm/ Εταιρία για την Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας

Nature Conservation Consultants - NCC ΕΠΕ

Συγχρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράσινο Ταμείο

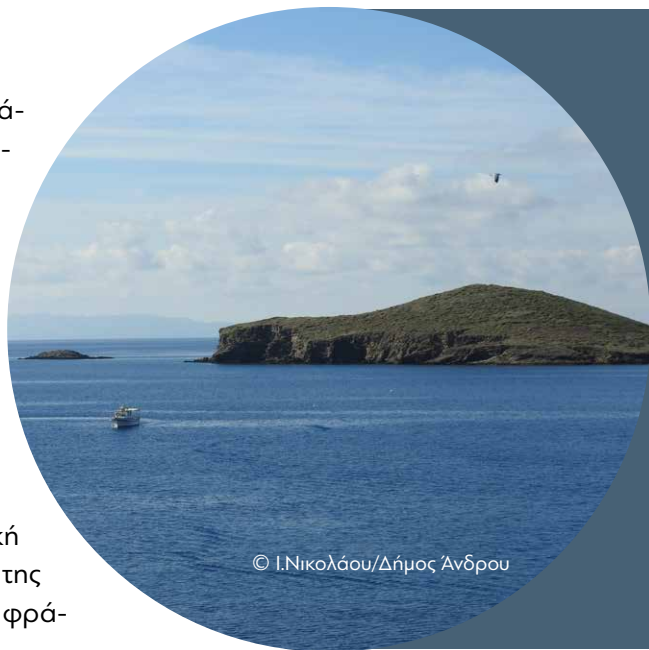
Συνολικός προϋπολογισμός: 2.345.329 €

Χρηματοδότηση από την ΕΕ: (75%) 1.754.918 €

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Άνδρος αποτελεί το βορειότερο νησί των Κυκλάδων και αποτελεί συνδετικό κρίκο μεταξύ των Κυκλάδων και της ηπειρωτικής χώρας, γεγονός που διαφαίνεται και στα γεωγραφικά και βιοτικά του χαρακτηριστικά. Αποτελεί ένα νησί με ιδιαίτερη αξία για τη χερσαία και θαλάσσια βιοποικιλότητα, όχι μόνο σε τοπικό και εθνικό, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με μεγάλο τμήμα του να έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000. Μεταξύ των σπάνιων και απειλούμενων ειδών που φιλοξενεί είναι ο Μαυροπετρίτης, ο Σπιζαετός, ο Θαλασσοκόρακας, ο Αιγαιόγλαρος, η Μεσογειακή φώκια. Σημαντικός προστατευόμενος οικότοπος της Άνδρου είναι τα αλλουβιακά δάση σκλήθρων και φράξου (91Ε0*).

Το έργο αποτέλεσε συνέχεια και συμπλήρωσε το έργο LIFE+ «Διαχείριση της Ζώνης Ειδικής Προστασίας της Άνδρου με σκοπό την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης 4 ειδών πτηνών προτεραιότητας» (LIFE ANDROSSPA) που εφαρμόστηκε στην Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) της Άνδρου, ώστε να επιτευχθεί η ολοκληρωμένη διαχείριση των περιοχών Natura 2000 του νησιού. Το έργο LIFE ANDROSSPA (www.androslife.gr) υλοποιήθηκε την περίοδο 2011-2017 και είχε ως βασικά επιτεύγματα τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του Μαυροπετρίτη, του Σπιζαετού, του Θαλασσοκόρακα και του Αιγαιόγλαρου στην Άνδρο μέσω μιας σειράς στοχευμένων παρεμβάσεων.

© Ι.Νικολάου/Δήμος Άνδρου

© αρχείο NCC

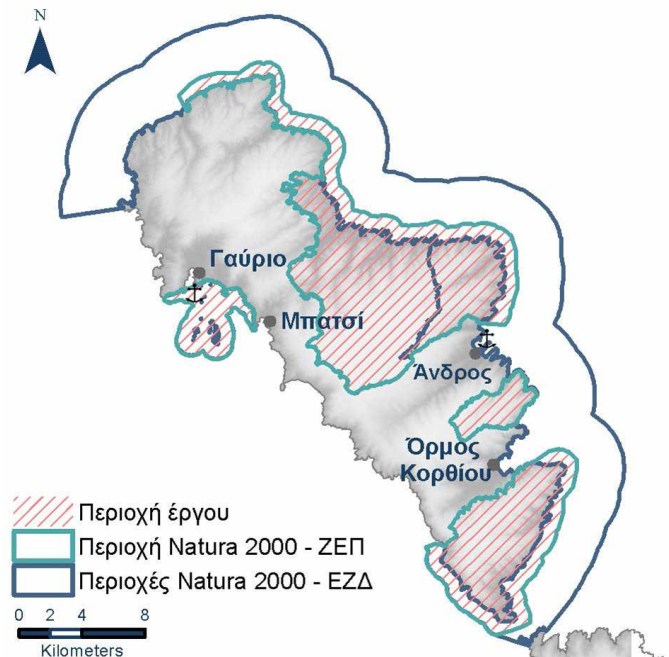
Στόχοι του έργου

Βασικός στόχος του έργου ήταν η εφαρμογή δράσεων διατήρησης και αποκατάστασης, για την αποκατάσταση σε σημαντικό βαθμό και τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του χερσαίου οικοτόπου προτεραιότητας, των αλλουβιακών δασών με σκλήθρα και φράξο (91Ε0*), καθώς και των θαλάσσιων ειδών προτεραιότητας, δηλαδή της Μεσογειακής φώκιας, του Θαλασσοκόρακα και του Αιγαιόγλαρου, εντός των περιοχών Natura 2000 της Άνδρου.

Απώτερος στόχος της προσπάθειας αυτής ήταν η ολιστική διαχείριση των ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας των περιοχών Natura 2000 της Άνδρου, με την υποστήριξη και την ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και των εμπλεκόμενων φορέων.

Περιοχή του έργου

Οι δράσεις του έργου πραγματοποιήθηκαν στο νησί της Άνδρου και συγκεκριμένα στη Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Άνδρος: Κεντρικό και νότιο τμήμα, γύρω νησίδες και παράκτια Θαλάσσια Ζώνη» (GR4220028) και την Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) «Άνδρος: Όρμος Βιτάλι και Κεντρικός Ορεινός Όγκος» (GR4220001), καλύπτοντας το 40% της χερσαίας έκτασης της Άνδρου και 70 χλμ² της θαλάσσιας περιοχής που την περιβάλλει.

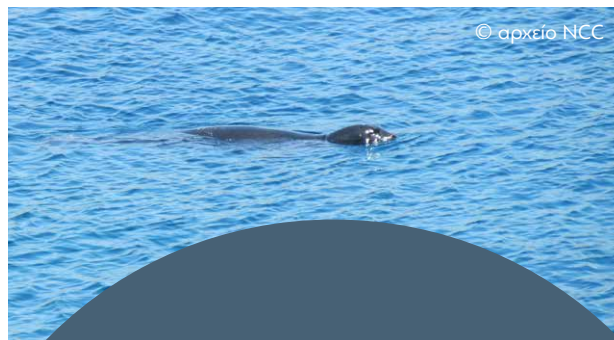
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Μεσογειακή φώκια

Η Μεσογειακή φώκια θεωρείται το σπανιότερο είδος φώκιας και ένα από τα πιο απειλούμενα θαλάσσια θηλαστικά παγκοσμίως. Στην ξηρά, χρησιμοποιεί καλά προφυλαγμένες θαλασσινές σπηλιές, που βρίσκονται κυρίως σε απομακρυσμένες ή δυσπρόσιτες παράκτιες τοποθεσίες και έχουν συγκεκριμένα μορφολογικά χαρακτηριστικά.

Ο μεγαλύτερος πληθυσμός της Μεσογειακής φώκιας βρίσκεται στην Ανατολική Μεσόγειο, μια θαλάσσια περιοχή που επηρεάζεται σημαντικά από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Το είδος απαντάται κυρίως στα νησιά του Αιγαίου, του Ιονίου και στις ακτογραμμές της ηπειρωτικής Ελλάδας. Περίπου 400 άτομα ζουν και αναπαράγονται στην Ελλάδα.

Το σύμπλεγμα των Κυκλάδων αποτελεί μία από τις σημαντικότερες, περιοχές της Ελλάδας και της Μεσογείου για τη Μεσογειακή φώκια. Στο νησί της Γυάρου (μόνο 10 ναυτικά μίλια μακριά από την Άνδρο) η Μεσογειακή φώκια παρουσιάζει έναν από τους μεγαλύτερους πληθυσμούς στη Μεσόγειο, ο οποίος είναι γνωστό ότι χρησιμοποιεί τη θαλάσσια περιοχή γύρω από την Άνδρο προς αναζήτηση τροφής, και τις θαλάσσιες σπηλιές του νησιού, ως περιοχή ανάπαυσης και πιθανά αναπαραγωγής.

Κύριες απειλές για τη Μεσογειακή φώκια στην Άνδρο

- Η παρουσία πλαστικών απορριμμάτων και εγκαταλελειμμένου αλιευτικού εξοπλισμού στις περιοχές τροφοληψίας, ξεκούρασης και αναπαραγωγής του είδους.
- Η αλληλεπίδραση με τους παράκτιους αλιείς που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.
- Η υπεραλίευση και η μείωση των ιχθυοποθεμάτων.

Δράσεις για τη διατήρηση της Μεσογειακής Φώκιας

Το έργο εφάρμοσε δράσεις για την προστασία της Μεσογειακής φώκιας στην Άνδρο, καθώς έως σήμερα δεν είχαν ληφθεί παρόμοια μέτρα για την προστασία του είδους στην περιοχή.

Οι συστηματικές επισκέψεις σε θαλάσσιες σπηλιές τις οποίες χρησιμοποιεί η Μεσογειακή φώκια για την παρακολούθηση του πληθυσμού της, κατέδειξαν ότι η ευρύτερη περιοχή διαθέτει συνολικά τουλάχιστον 13 σπηλιές κατάλληλες για το είδος, εκ των οποίων 6 στην Άνδρο, 5 στην Τήνο και στη νησίδα Μανδηλού και 2, ήδη γνωστές από παλαιότερες δράσεις, στη Γυάρο. Σε 5 θαλάσσιες σπηλιές εγκαταστάθηκε σύστημα ειδικών καμερών για την εξ αποστάσεως παρακολούθησή της.

Για τη βελτίωση των βιοτόπων της Μεσογειακής φώκιας, πραγματοποιήθηκαν καθαρισμοί θαλάσσιων σπηλιών, από πλαστικά απορρίμματα και εγκαταλελειμμένο αλιευτικό εξοπλισμό, σε Άνδρο, Τήνο, Γυάρο και τη νησίδα Μανδηλού, καθώς και υποθαλάσσιοι καθαρισμοί στα νησιά της Άνδρου και Τήνου.

Με στόχο τη δημιουργία ενός πλαισίου αρμονικής συνύπαρξης ανάμεσα στους τοπικούς αλιείς και τη Μεσογειακή φώκια, ετοιμάστηκαν οι προδιαγραφές εθελοντικού σήματος ποιότητας αλιευτικών προϊόντων της Άνδρου (Andros Brand), ώστε να καθιερωθεί από αλιείς η εφαρμογή φιλικών προς τη θαλάσσια βιοποικιλότητα αλιευτικών πρακτικών. Παράλληλα, προωθήθηκε ο αλιευτικός τουρισμός μέσω της δημιουργίας οικοτουριστικής πλατφόρμας, με χρήσιμες πληροφορίες για τις ευκαιρίες του αλιευτικού τουρισμού προς ενδιαφερόμενους αλιείς, σε συνδυασμό με τη λειτουργία τουριστικού γραφείου στο Γαύριο για ενημέρωση των επισκεπτών σχετικά με το σήμα ποιότητας και τη δυνατότητα οργάνωσης αλιευτικών εξορμήσεων στην Άνδρο.

Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου υπήρξε στενή συνεργασία με τοπικούς φορείς, αλιείς και υπηρεσίες. Για την καταγραφή και καταπολέμηση παράνομων αλιευτικών δραστηριοτήτων, έγινε τακτική επόπτευση και περιπολίες από την ξηρά, σε συνεργασία με το Λιμεναρχείο Άνδρου.

Θαλασσοπούλια

Θαλασσοκόρακας

Πρόκειται για υποείδος ενδημικό της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας. Στην Ελλάδα αναπαράγονται 1.300–1.450 ζευγάρια.

Έχει μόνιμη παρουσία στην περιοχή της Άνδρου, ενώ άτομα από γειτονικές αποικίες των βόρειων Κυκλάδων χρησιμοποιούν επίσης την γύρω θαλάσσια ζώνη. Η περιοχή του έργου φιλοξενεί περίπου το 5%-9% του αναπαράγόμενου πληθυσμού του Θαλασσοκόρακα σε εθνικό επίπεδο, αποτελώντας μία από τις 5 κύριες αναπαραγωγικές περιοχές του είδους στην Ελλάδα.

Αιγαιόγλαρος

Πρόκειται για παγκόσμια απειλούμενο είδος γλάρου, ενδημικό της Μεσογείου. Στην Ελλάδα φωλιάζει σε μικρές αποικίες (3-86 ζευγάρια) σε απομονωμένες νησίδες, σχεδόν πάντα μακριά από τον άνθρωπο. Ο πληθυσμός του στην Ελλάδα εκτιμάται σε 350–500 ζευγάρια.

Σημαντικές περιοχές αναπαραγωγής, κουρνιάσματος και τροφοληψίας κατά την αναπαραγωγική και μη-αναπαραγωγική περίοδο καταγράφονται εντός της περιοχής του έργου. Η περιοχή φιλοξενεί το 2,7-4,3% του εθνικού πληθυσμού.

Οι σημαντικές, για την επιβίωση των θαλασσοπουλιών, περιοχές στην Άνδρο περιλαμβάνουν τις ακατοίκητες νησίδες και την ακτογραμμή της Άνδρου, οι οποίες χρησιμοποιούνται για φώλιασμα και κούρνιασμα, καθώς και την ευρύτερη θαλάσσια περιοχή, η οποία διαθέτει σημαντικές περιοχές τροφοληψίας για αμφότερα τα είδη, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που αναπαράγονται στην περιοχή της Άνδρου αλλά και άτομα από τα γειτονικά νησιά.

Κύριες απειλές για τα θαλασσοπούλια στην Άνδρο

Δεδομένου ότι οι κύριες απειλές για τον Θαλασσοκόρακα και τον Αιγαιόγλαρο εντός των αποικιών τους στην περιοχή είτε εξαλείφθηκαν είτε περιορίστηκαν μέσω του έργου LIFE ANDROSSPA, σήμερα η κύρια απειλή για τα είδη στην περιοχή είναι:

- Η παρουσία πλαστικών απορριμμάτων και μικροπλαστικών, καθώς και εγκαταλελειμμένου αλιευτικού εξοπλισμού στους χώρους τροφοληψίας, ξεκούρασης και αναπαραγωγής των ειδών.

© Μ.Τζόλη/NCC

Δράσεις για τη διατήρηση του Θαλασσοκόρακα και του Αιγαιόγλαρου

Το έργο εφάρμοσε δράσεις για την απομάκρυνση πλαστικών απορριμμάτων και εγκαταλελειμμένων αλιευτικών εργαλείων από τις αποικίες των θαλασσοπουλιών, τις ακτές της Άνδρου, αλλά και τη θάλασσα. Τα θαλασσοπούλια κινδυνεύουν άμεσα από παγίδευση, κατάποση πλαστικών και φαινόμενα άδηλης αλιείας από τα πλαστικά απορρίμματα και τον εγκαταλελειμμένο αλιευτικό εξοπλισμό, καθώς και από πιθανή χημική δηλητηρίαση λόγω της κατάποσης ψαριών με ίχνη μικροπλαστικών.

Συνολικά, καθαρίστηκαν από πλαστικά και άλλα απορρίμματα 9 παραλίες της Άνδρου για τη βελτίωση των βιοτόπων των θαλασσοπουλιών και της Μεσογειακής φώκιας, ενώ παράλληλα έγιναν δειγματοληψίες για την εκτίμηση των ποσοτήτων πλαστικών και μικροπλαστικών στις ακτές. Οι δράσεις καθαρισμού

© αρχείο Δήμου Άνδρου

πραγματοποιήθηκαν σε συνεργασία με τοπικούς φορείς και συλλόγους με περισσότερους από 160 εθελοντές, μικρούς και μεγάλους, να συμμετέχουν σε αυτές.

Στις νησίδες όπου φωλιάζουν τα θαλασσοπούλια, πραγματοποιήθηκαν δράσεις συλλογής απορριμμάτων και δειγματοληψίες για πλαστικά στις φωλιές.

Ο εντοπισμός των απορριμμάτων και του αλιευτικού εξοπλισμού στον θαλάσσιο πυθμένα έγινε ηχητικά, με χρήση σόναρ, ενώ για τη συλλογή επιπλεόντων απορριμμάτων κατασκευάστηκε ένα κινητό σύστημα συλλογής απορριμμάτων, το οποίο κατασκευάστηκε ειδικά για τις ανάγκες του έργου.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΞΗΡΑ

Χερσαίοι οικότοποι – Αλλουβιακά δάση σκλήθρων (91Ε0*)

Τα αλλουβιακά δάση με σκλήθρα και φράξο είναι ένας οικότοπος κοινοτικού ενδιαφέροντος που εντοπίζονται σε πεδινές υγρές και παρόχθιες περιοχές των αλλουβιακών και υγροτοπικών οικοσυστημάτων. Πρόκειται για παρόχθια δάση που φιλοξενούν μεγάλη ποικιλία φυτών και μανιταριών (μακρομύκητες).

Η Άνδρος βρίσκεται στο νοτιότερο όριο εξάπλωσης του οικοτόπου στα Βαλκάνια. Τα αλλουβιακά δάση σκλήθρων στην Άνδρο απαντώνται στις κοιλάδες που καταλήγουν στους όρμους Βόρνης και Λεύκων, ενώ μικρές συστάδες βρίσκονται διάσπαρτες κατά μήκος χειμάρρων σε άλλα σημεία του νησιού. Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα δεδομένα ο οικοτόπος καταλαμβάνει μια έκταση 290 στρεμμάτων. Δυστυχώς, περίπου το 40% των δασών σκλήθρου της Άνδρου έχουν καταστραφεί ή υποβαθμιστεί τα τελευταία χρόνια.

Τα σκλήθρα διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της φύσης, δεδομένου ότι βοηθούν στη διήθηση των υδάτων και τον καθαρισμό των λιμναζόντων νερών, στον έλεγχο των πλημμυρών και τη σταθεροποίηση των οχθών. Δεδομένης της αναμενόμενης αύξησης των πλημμυρών λόγω κλιματικής αλλαγής, τα σκλήθρα θα μπορούσαν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην προστασία των παρόχθιων περιοχών από τη διάβρωση.

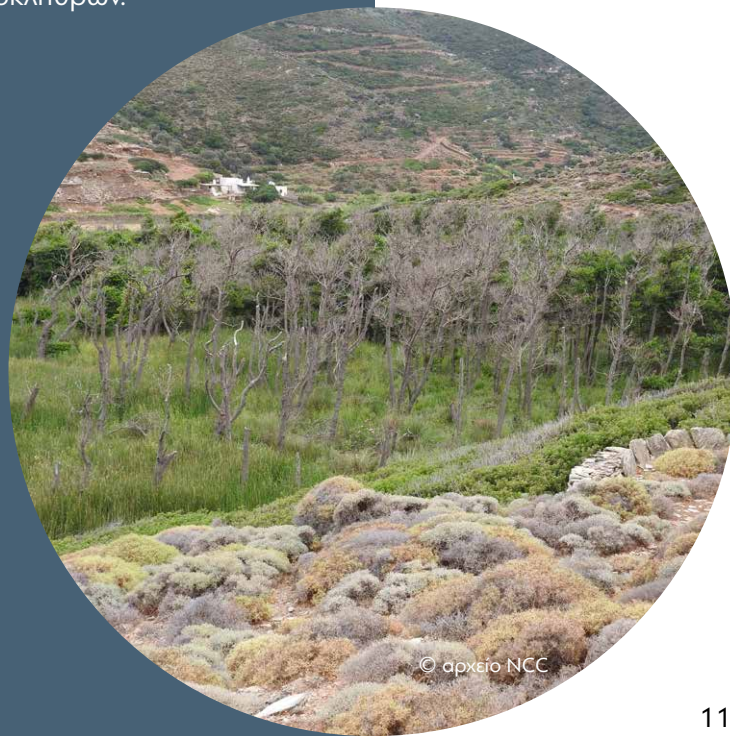
© αρχείο ΝCC

Omphalotus olearius, © Η.Πολέμης/ΓΠΑ

Κύριες απειλές για τα δάση σκλήθρων στην Άνδρο

- Η βόσκηση από αιγοπρόβατα ελευθέρως βοσκής, που χρησιμοποιούν τον οικότοπο και καταστρέφουν τα νεαρά σκλήθρα, ενώ υποβαθμίζουν και τη φυτική ποικιλότητα στη συγκεκριμένη περιοχή.
- Οι πυρκαγιές, με σημαντικές έμμεσες επιπτώσεις, καθώς η απογύμνωση των περιοχών των πλαγιών στα ανάντη των ποταμιών έχει ως αποτέλεσμα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα σε συνδυασμό με διάβρωση του εδάφους. Τα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα είναι υπεύθυνα για τη σημαντική υποβάθμιση του οικοτόπου τα τελευταία χρόνια.
- Η εγκατάλειψη των τοπικών καλλιεργειών και των αναβαθμίδων που έχει οδηγήσει σε ελλιπή συντήρηση της κοίτης του ρέματος κάνοντάς την πιο ευάλωτη στα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα.
- Η επέκταση των νεροκάλαμων εις βάρος των σκλήθρων.

© αρχείο NCC

Δράσεις για τη διατήρηση των αλλουβιακών δασών σκλήθρου

- Επιτόπιες παρεμβάσεις μικρής κλίμακας

Στο πλαίσιο του έργου πραγματοποιήθηκαν μικρής κλίμακας παρεμβάσεις με στόχο την προστασία των δασών σκλήθρου από τις κύριες πιέσεις που δέχονται.

Για την προστασία από πλημμυρικά φαινόμενα, πραγματοποιήθηκε καθαρισμός κατά μήκος της κοίτης του ποταμού στη Βόρνη, σε μήκος 2 χλμ., και αποκατάσταση της ροής των υδάτων ώστε να βρουν διέξοδο προς τη θάλασσα, επιτρέποντας έτσι στα σκλήθρα να ανακάμψουν.

Επίσης, έγιναν εργασίες επισκευής αναβαθμίδων για τη συγκράτηση του εδάφους, καθώς και εργασίες καθαρισμού των υφιστάμενων μονοπατιών και κλαδέματος των παρακείμενων θάμνων/δέντρων, με στόχο τη λειτουργία τους ως μικρών αντιπυρικών ζωνών.

Σε μια προσπάθεια να προστατευτεί η περιοχή από νέες πυρκαγιές, τοποθετήθηκαν δεξαμενές νερού, την πλήρωση με νερό των οποίων έχει αναλάβει ο Σύλλογος Εθελοντών Δασοπυροσβεστών της Άνδρου.

Σε ορισμένες παράκτιες περιοχές δασών σκλήθρου, πραγματοποιήθηκε κατάλληλη διαχείριση συστάδων νεροκάλαμου και απομακρύνθηκαν όσα από αυτά δυσχέραιναν την ανάπτυξη των σκλήθρων.

- **Αποκατάσταση δασών σκλήθρου**

Για τη διατήρηση και ανάκαμψη του συγκεκριμένου οικοτόπου, εφαρμόστηκαν παρεμβάσεις αποκατάστασης συστάδων σε έκταση περίπου 110 στρεμμάτων, με φύτευση νέων δενδρυλλίων και διατήρηση σημαντικών φυτικών ειδών και μανιταριών που σχετίζονται με αυτά.

Συλλέχθηκαν πολλές δεκάδες χιλιάδες σπερμάτων σκλήθρου, και πραγματοποιήθηκαν πειράματα για τον καθορισμό των βέλτιστων συνθηκών βλάστησης και εμβολιασμού τους με συμβιωτικούς μικροοργανισμούς. Ακολούθησε μεγάλη κλίμακας σπορά σπερμάτων εμβολιασμός των σπορόφυτων με συμβιωτικούς μικροοργανισμούς και ανάπτυξη των δενδρυλλίων στις εγκαταστάσεις του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στη συνέχεια, τα δενδρύλλια μεταφυτεύτηκαν στο φυτώριο που προετοιμάστηκε στο Κτήμα Αγαδάκη, ώστε να αναπτυχθούν και να εγκλιματιστούν πριν την οριστική μεταφορά τους στις περιοχές παρεμβάσεων του έργου. Συνολικά, 11.000 δενδρύλλια φυτεύτηκαν και περιφράχθηκαν στη Βόρρη και στα Λεύκα για την ανασύσταση – επαναδημιουργία συστάδων που είχαν καταστραφεί.

- **Εκ-situ (εκτός τόπου) διατήρηση σημαντικών φυτικών ειδών και μυκήτων σχετιζόμενων με τα δάση σκλήθρου**

Για τη διατήρηση και διάσωση ειδών φυτών και μυκήτων που σχετίζονται με τα δάση σκλήθρων, δημιουργήθηκε **Βοτανικός Κήπος στην Άνδρου** καθώς και ειδική **τράπεζα γενετικού-βιολογικού υλικού** στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Πραγματοποιήθηκε συλλογή φυτικών ειδών από τα δάση σκλήθρου, αλλά και από την ευρύτερη περιοχή της Άνδρου, αντιπροσωπευτικών της τοπικής χλωρίδας. Συνολικά, 219 δείγματα φυτών αποξηράνθηκαν και ταυτοποιήθηκαν, τα οποία διατηρούνται στη σχετική συλλογή (Herbarium) του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Μεταξύ των ειδών αυτών, τρία είναι σπάνια και απειλούμενα, τα *Galanthus ikariae*, *Allium stamatiadae* και *Hypericum cycladicum*. Για τα είδη αυτά εφαρμόστηκαν ex-situ δράσεις διατήρησης, που περιλάμβαναν καλλιέργεια στο Βοτανικό Κήπο και δημιουργία τράπεζας σπερμάτων στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ως προς τα είδη μακρομυκήτων, συνολικά καταγράφηκαν 96 είδη που σχετίζονται με τα συγκεκριμένα δένδρα (είτε ζουν συμβιωτικά αποκλειστικά με τα σκλήθρα, είτε αναπτύσσονται στο νεκρό ξύλο και σε άλλα φυτικά υπολείμματα στον οικότοπο προτεραιότητας). Αποξηραμένα δείγματα μανιταριών φυλάσσονται στη συλλογή (Fungarium) του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ δεκάδες καθαρές καλλιέργειες σχετιζόμενων με το σκλήθρο μικροοργανισμών διατηρούνται επίσης σε σχετικές συλλογές.

Στο πλαίσιο του έργου **ταυτοποιήθηκαν 2 νέα για την επιστήμη είδη φυτών**, το *Hypericum cycladicum* στη Βόρρη και το *Allium stamatiadae* στην Βουρκωτή, το οποίο ονομάστηκε έτσι προς τιμήν της Ανδριώτισσας βοτανολόγου Έλλης Μανδαράκα-Σταματιάδη.

Allium stamatiadae, © Π.Τρίγκας/ΓΠΑ

Galanthus ikariae, © Π.Τρίγκας/ΓΠΑ

Hypericum cycladicum, © Π.Τρίγκας/ΓΠΑ

ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

Στο πλαίσιο του έργου δημιουργήθηκε και λειτουργεί Βοτανικός Κήπος για τη διατήρηση και διάσωση ειδών φυτών και μυκήτων που σχετίζονται με τα δάση σκλήθρων, την ανάδειξη της πλούσιας χλωρίδας της ευρύτερης περιοχής και την προώθηση σχετικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων καθώς και δράσεων ευαισθητοποίησης του κοινού.

Ο Βοτανικός Κήπος αποτελεί τμήμα του Κτήματος Αγαδάκη (Καϊρείος Βιβλιοθήκη), που βρίσκεται στον οικισμό Απατούρια, ο οποίος έχει έκταση περίπου 8 στρεμμάτων και περιλαμβάνει ένα αναπαλαιωμένο πυργόσπιτο και ελαιοτριβείο, καθώς και 11 κύριες αναβαθμίδες με αιωνόβιες ελιές, εσπεριδοειδή και διάφορα άλλα οπωροφόρα δέντρα, οι οποίες φθάνουν μέχρι το παρακείμενο ποτάμι συνεχούς ροής.

Τμήμα του Κτήματος διαμορφώθηκε κατάλληλα σε Βοτανικό Κήπο, ο οποίος περιλαμβάνει 4 βασικές θεματικές ενότητες: (α) φυτά φρυγάνων και αρωματικά φυτά, (β) φυτά θαμνώνων κα δασών, (γ) οπωρώνα και Arboretum και (δ) φυτά παραποτάμιων δασών. Φιλοξενεί περισσότερα από 140 είδη φυτών της Άνδρου, αντιπροσωπευτικά της τοπικής χλωρίδας, μεταξύ των οποίων σπάνια και απειλούμενα. Συμπληρωματικά, δημιουργήθηκε μανιταρόκηπος, με περισσότερα από 30 χαρακτηριστικά είδη μανιταριών του νησιού, αποτελώντας μια πανελλήνια πρωτοτυπία.

© αρχείο ΝCC

© αρχείο Καϊρείου Βιβλιοθήκης

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Με στόχο την προστασία ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας στην Άνδρο, οργανώθηκε και εφαρμόστηκε μια ευρεία εκστρατεία ενημέρωσης, η οποία υποστηρίχτηκε από τη λειτουργία Κέντρου Ενημέρωσης στο Κόρθι, ενημερωτικών περιπτέρων στη Χώρα και στο Γαύριο, καθώς και του Βοτανικού Κήπου στον χώρο του Κτήματος Αγαδάκη (Καϊρείος Βιβλιοθήκη).

Ετοιμάστηκε ενημερωτικό υλικό για τους στόχους και τις δράσεις του έργου, τα προστατευόμενα είδη και τους οικοτόπους, αλλά και τα φυτά και τα μανιτάρια της Άνδρου, το οποίο πλαισιώθηκε από τη δημιουργία του ντοκιμαντέρ «Ακολουθώντας το δρόμο του νερού στην Άνδρο».

Ειδικές θεματικές εκθέσεις διοργανώθηκαν στον Πύργο του Κτήματος Αγαδάκη για τα φυτά και τα μανιτάρια των συστάδων σκλήθρου της Άνδρου, και λειτούργησε έκθεση φωτογραφίας για τη βιοποικιλότητα της Άνδρου. Σε συνεργασία με τοπικούς φορείς οργανώθηκαν πεζοπορίες γνωριμίας της τοπικής κοινωνίας με τα φυτά και τα μανιτάρια της Άνδρου, με μεγάλη συμμετοχή και έντονο ενδιαφέρον από τους περιπατητές.

Μια σειρά από τεχνικές συναντήσεις και σεμινάρια διοργανώθηκαν για τους τοπικούς φορείς, με στόχο την αποτελεσματική σχεδίαση της εφαρμογής των δράσεων του έργου, τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών και τεχνογνωσίας μεταξύ του έργου και των ομάδων των άμεσα ενδιαφερόμενων και την παρουσίαση και προώθηση των προσεγγίσεων του έργου σε άλλες περιοχές. Έγιναν συναντήσεις με εκπροσώπους από τους τομείς της αλιείας, του τουρισμού και της εστίασης, με επίκεντρο τον αλιευτικό τουρισμό και την αποτελεσματικότερη προώθηση των τοπικών προϊόντων του νησιού, ενώ πραγματοποιήθηκαν και δύο σεμινάρια για τη διάσωση φωκών, που αφορούσαν υπηρεσίες του νησιού και παράκτιους αλιείς.

Η εμπειρία από τη διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής Caro Blanco της Μαυριτανίας μεταφέρθηκε μέσα από σεμινάρια στα στελέχη των Μονάδων Διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών της Καρπάθου και της Αλοννήσου, ενώ η ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών ολοκληρώθηκε με επισκέψεις στελεχών σε Άνδρο και Μαυριτανία.

© αρχείο Καϊρείου Βιβλιοθήκης

Για τη νέα γενιά, σχεδιάστηκε και εφαρμόζεται εκπαιδευτικό υλικό για «Το σκληρό και τους άλλους κατοίκους της Άνδρου», σε συνεργασία με το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κορθίου.

AFTER LIFE

Η τεχνογνωσία που αποκτήθηκε μέσω της αποκατάστασης υποβαθμισμένων ή καταστραμμένων συστάδων με σκλήθρα και της βελτίωσης της κατάστασης διατήρησης της Μεσογειακής φώκιας, του Θαλασσοκόρακα και του Αιγαιόγλαρου, αποτελεί πλέον ένα πολύτιμο εργαλείο που μπορεί να εφαρμοστεί και σε άλλες προστατευόμενες περιοχές, με την ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας.

Για τη διατήρηση και διάσωση ειδών φυτών και μυκήτων που υπάρχουν στα δάση σκλήθρου, ο Βοτανικός Κήπος της Άνδρου, που αποτελεί πλέον αναπόσπαστο τμήμα του Κτήματος Αγαδάκη, θα συνεχίσει να λειτουργεί και να είναι επισκέψιμος. Οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στις περιοχές παρουσίας δασών σκλήθρου θα συντηρούνται, ενώ οι νέες συστάδες σκλήθρων θα παρακολουθούνται και θα προστατεύονται.

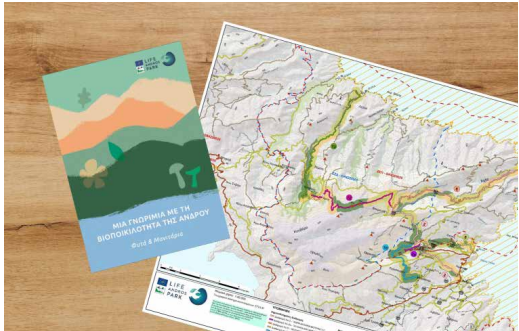
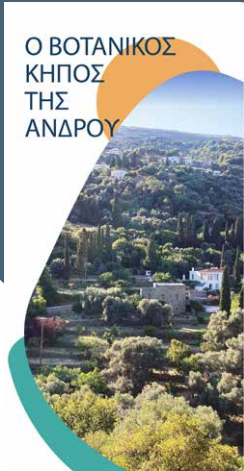
Ο πληθυσμός της Μεσογειακής φώκιας και των θαλασσοπούλιών στην περιοχή θα συνεχίσει να παρακολουθείται επιστημονικά καθώς και η κατάσταση των χερσαίων ενδιαιτημάτων τους, ενώ όταν κρίνεται απαραίτητο θα πραγματοποιούνται καθαρισμοί από τα θαλάσσια απορρίμματα. Επιπλέον, η ευρύτερη περιοχή θα καλύπτεται συνεχώς από την λειτουργία του Εθνικού Δικτύου Διάσωσης και Συλλογής Πληροφοριών για την Μεσογειακή Φώκια που εφαρμόζει η ΜΟμ.

Οι περιοχές Natura της Άνδρου βρίσκονται σήμερα σε καλύτερη κατάσταση διατήρησης από εκείνην πριν την υλοποίηση του έργου. Το μέλλον τους φαίνεται πιο ευοίωνο ιδίως μετά την θεσμοθέτηση των προτάσεων της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης και την ανάληψη της ευθύνης διαχείρισης τους από τον Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α. Με το LIFE Andros Park κλείνει μια πολύ σημαντική περίοδος για την προστασία της πολύτιμης βιοποικιλότητας της Άνδρου. Και ξεκινάει μια άλλη, πιο πολλά υποσχόμενη...

© Ι.Νικολάου/Δήμος Άνδρου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

ΚΑΪΡΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ

CBD-Habitat

MIO

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ (ΙΝΑΓΡΟΚ)
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ - ΔΗΜΗΤΡΑ

nature conservation consultants

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ